

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-921

25.8.2026

Fremtind Forsikring AS

Retts hjelp

Tvist etter svindel i anledning kryptovalutainvestering – unntak for erverv?

Sikrede investerte i det hun trodde var kryptovaluta, men som i ettertid viste seg å være svindel. Hun hadde fra 8.5.25 til 3.7.25 blitt forledet til å overføre totalt kr 540 200 fra bl.a. bank S til bank R, som deretter hadde overført beløpene til svindlere. Hun påklaget transaksjonen til bankene, som avviste hennes krav om dekning av tapene. Sikredes søkte om rettshjelpdekning i tvist mot bankene, men søknaden ble avslått av foretaket som viste til unntak i vilkårene for «tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv». Det bemerkes at med erverv mentes tvister som oppsto der man hadde som hensikt å tjene penger, og at saken gjaldt investeringsbedrageri. Sikrede avviste at unntaket kom til anvendelse der en privatperson forsøkte å oppnå høyest mulig avkastning på oppsparte midler. Hun påpekte at hun aldri hadde drevet noen form for investeringsvirksomhet med profesjonelt preg, samt at tvil knyttet til vilkårene måtte tolkes til fordel for forbruker, jf. avtaleloven § 37. Foretaket viste på sin side til at sikrede hadde tatt stor risiko flere ganger over tid for å oppnå høy gevinst, at krypto var et marked med uvanlig og betydelig risiko, og at unntaket kom til anvendelse på investeringene, selv om det viste seg å være svindel. Nemndas flertall kom til at unntaket for erverv kom til anvendelse. Flertallet viste til at både risikoen knyttet til plasseringene mht. verdisvingninger og svindel, det forhold at plasseringen var delvis lånefinansiert, størrelsen på beløpet og at det dreide seg om hyppige plasseringer i den aktuelle perioden, tilsa at investeringene måtte regnes som erverv.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for utgifter til rettshjelp.

Sikrede E har rettshjelpsforsikring som ifølge pkt. 8.3 dekker:

Rimelige og nødvendige utgifter til tvist som hører inn under de alminnelige domstoler, jf. domstolloven § 1, eller jordskifteretten

Forsikringen har unntak for:

Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv

Sikrede E anmodet 15.9.25 via advokat om rettshjelpdekning etter at ektefellen T var utsatt for investeringsbedrageri. T ble i perioden fra 8.5.25 til 3.7.25 forledet til å overføre totalt kr 540 200 fra bl.a. bank S til bank R, som deretter hadde overført beløpene til svindlere. T trodde hun investerte i kryptovaluta, mens det i ettertid viste seg at hun var utsatt for svindel. Sikrede påklaget transaksjonen både til bank R og S med henvisning til brudd på bankens aktivitetsplikt med å forhindre bedrageri mv. Bank R avviste kravet 8.9.25. Sikredes advokat ba om at sakene mot bankene ble behandlet samlet, og at det ble innvilget rettshjelpdekning fra 8.9.25.

Foretaket mottok 3.10.25 dokumentasjon for kravene sikrede hadde sendt bankene og avslaget av 24.9.24 fra bank S om dekning av sikredes tap på kr 540 000. På dette grunnlag avslo foretaket

7.11.25 retthjelpdekning med henvisning til unntaket i pkt. 8.3 for «tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv». Foretaket anførte at med «erverv menes tvister som oppstår i saker der man har som hensikt å tjene penger», at dette ikke bare knyttet seg til sikredes yrke, at saken gjaldt investeringsbedrageri, og at formålet med en investering alltid vil være en forventning om betydelig gevinst.

Sikrede anførte 20.11.25 at foretaket tidligere hadde innvilget dekning i slik saker og betred at privatpersoners investering i kryptovaluta kan regnes som «næringsmessig forvaltning av kapital». Det dreier seg om privatpersoner som forsøker å oppnå høyest mulig avkastning på oppsparte midler, jf. FinKN 2025-292 hvor nemnda påpekte at ikke enhver aktivitet for å tjene penger kunne betegnes som erverv i forhold til rettshjelpvilkårene. Aktiviteten måtte ha et visst profesjonelt preg.

Etter nytt avslag 8.12.25 og klage 14.1.25 opprettholdt foretaket avgjørelsen på nytt 28.1.26:

[....] Finkn har i flere avgjørelser lagt til grunn at begrepet erverv innebærer 'virksomhet for å tjene penger', jf. Finkn-2019-240. Som utgangspunkt anses investeringer som erverv, da formålet med investeringen er å oppnå økonomisk gevinst, jf. Finkn-2015-342. Finkn har likevel uttalt at begrensningen i vilkårene er ment å avgrense mot mer profesjonelle virksomheter, jf. blant annet Finkn-2019-240. Vurderingen av hva som må anses som profesjonelt erverv er basert på en helhetsvurdering, der relevante momenter kan være størrelsen og arten av de konkrete investeringene som tvisten gjelder, sikredes plasseringshorisont og risikovilje, omfanget av annen eller tidligere aktivitet fra sikrede, og sikredes øvrige formuesbeholdning jf. Finkn-2019-240

I denne saken er det foretatt overføringer på et betydelig beløp som utgjør totalt kr 540 200. Transaksjonene er gjennomført gjentatte ganger over en periode på to måneder. Saken gjelder etter det opplyste investeringer foretatt med sikte på økonomisk gevinst, som senere har vist seg å være et investeringsbedrageri. På bakgrunn av beløpets størrelse og formålet med investeringene, vurderes forholdet å ha tilstrekkelig tilknytning til erverv.

Saken ble deretter klaget inn for Finansklagenemnda.

Sikrede krever dekning for utgifter til rettshjelp og saksomkostninger og bestrider at unntaket for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv» kommer til anvendelse.

Nemndspraksis tilsier at tvist forbundet med privatpersoners enkeltstående investeringer omfattes av dekningen, og det beror på en helhetsvurdering om ervervet har hatt profesjonelt preg. T investerte sparepenger privat i det hun trodde var kryptovaluta, med mål om avkastning. Dette var ikke næringsvirksomhet eller profesjonell investering, og det at hun ble utsatt for svindel, må anses som en privat handling, ikke «erverv». Sikrede hevder foretaket tidligere har innvilget rettshjelp i slike saker, og også der det har vært overført større beløp. Siden vilkårene ikke er individuelt forhandlet, skal tvil tolkes til fordel for forbruker, jf. avtaleloven § 37.

Foretaket avviser ansvar og viser til unntaket for yrke og erverv, jf. FinKN 2019-240 og 2025-292. Saksforholdet i sistnevnte sak gjaldt et utlån på ca. kr 500 000, dvs. i størrelsesorden som i sikredes sak. Sikrede hadde mange overføringer over en periode på nesten to måneder. Det var tale om betydelige beløp overført for å skape profitt og gevinst og investeringene hadde høy risiko, noe som samsvarte med ønske om høy avkastning. Krypto er et marked med uvanlig og betydelig risiko og svært store svingninger med enorme oppsider og nedsider, og det er ikke tale om en passiv investering, jf. FKN 2010-167. Det kan ikke være tvil om at unntaket kommer til anvendelse på investeringene, selv om det viste seg å være svindel. Det er advart mot risikoen man utsetter seg for ved å søke den enorme oppsiden krypto potensielt sett kan gi. Finanstilsynet publisert 16.10.25 en advarsel hvor det sto at «De europeiske finanstilsynsmyndighetene har nylig sendt ut en advarsel om kryptoeiendeler til forbrukere. Finanstilsynet stiller seg bak denne advarselen, og vil minne om at kryptoinvesteringer er forbundet med svært høy risiko».

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig under sikredes rettshjelpforsikring for tvist knyttet til investering i kryptovaluta.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Merete Anita Utgård, bemerker:

Flertallet mener foretaket må få medhold.

Sikrede E's rettshjelpforsikring dekker «Rimelige og nødvendige utgifter til tvist som hører inn under de alminnelige domstoler», men har unntak for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv». Flertallet legger til grunn at ektefellen T, som foretok de omtvistede transaksjonene, er medforsikret som ektefelle, jf. vilkårene pkt. 2 kulepkt. 2.

Flertallet viser til følgende omtale av begrepet «erverv» i FinKN 2025-291 og 2025-292:

Uttrykket 'erverv' er ifølge norsk synonymordbok synonymt med å 'få eller vinne noe gjennom arv, anskaffelse, investering eller andre måter'. 'Erverv' omfatter derfor enhver aktivitet som gir en økonomisk fordel, herunder kapitalforvaltning eller investeringer i form av utlån mot renter. Samtidig tilsier sammenstillingen av «yrke og erverv» at ervervet må ha et visst profesjonelt preg, jf. at yrke er utøving av en profesjon. Formuleringen 'yrke' omfatter imidlertid en lang rekke aktiviteter mot lønn og det kan derfor ikke stilles for strenge krav til slik profesjonalitet. Motsatsen må da være erverv som sikrede kan forventes å foreta som 'privatperson'.

Det er også i rettspraksis og nemndspraksis lagt til grunn at ikke enhver aktivitet for å tjene penger kan betegnes som erverv i forhold til rettshjelpvilkårene, men at aktiviteten må ha et visst profesjonelt preg, jf. f.eks. FinKN 2019-954. Hva som nærmere ligger i dette er ikke klart definert, men beror på en konkret vurdering. For investeringsvirksomhet uttales det i FinKN 2019-240 at dette beror på 'en helhetsvurdering med utgangspunkt i størrelsen og arten av de konkrete investeringer tvisten gjelder, sikredes plasseringshorisont og risikovilje, omfanget av annen eller tidligere aktivitet fra sikrede og sikredes øvrige inntekt og formuesforhold'. Andre relevante momenter er den skattemessige behandlingen av aktiviteten, og om den krever særlig kunnskap eller erfaring, jf. LB-1999-562, som også sier at det må dreie seg om en 'noenlunde jevnlig avkastning ... som samlet sett også gir forholdet et profesjonelt preg'.

Et sentralt spørsmål for om erverv gjennom investering utgjør erverv i vilkårenes forstand er om det dreier seg om passiv plassering av kapital som ledd i normal sparing for å sikre verdien, eller investeringer som et ledd i en mer næringsmessig forvaltning av kapital hvor hovedformålet er å tjene penger, jf. FKN 2010-167. Ved mer næringsmessig forvaltning av kapital med hovedformål å tjene penger kan ervervet sammenlignes med 'yrke', som er unntatt.

Den aktuelle tvisten gjelder bedrageri knyttet til investering i kryptovaluta. Det dreier seg derfor om investering av penger. Det følger av omtalen av ervervsbegrepet ovenfor at en passiv plassering av kapital for å sikre verdier ikke er ervervsvirksomhet, men at en mer næringsmessig forvaltning av kapital hvor hovedformålet er å tjene penger må regnes som erverv. Det investerte beløpet var sikredes sparepenger, og hun anfører selv at hun investerte som privatperson. Investeringsobjektet var imidlertid et objekt med høy risiko og som myndighetene har advart mot. Flertallet kan vanskelig se at dette dreier seg om en ordinær passiv pengeplassering som normalt utføres av privatpersoner. Kryptovaluta lages av privatpersoner utenfor det normale pengemarkedet og uten lovregulering slik tilfellet er for ordinære finansinstitusjoner for plassering i bank eller aksjer.

Det er sparsomt med opplysninger i saken om sikredes inntekt og formuesforhold. I avslaget fra bank S 24.9.25 er det bekreftet at det i perioden 8.5.25–3.7.25 ble gjennomført flere transaksjoner, at «Utgående transaksjoner til ..bank R.. i perioden utgjør samlet kr 540 200» og videre opplyst at «Kunden fått innvilget og utbetalt et forbrukslån kr 100 000 til sin konto». Sikrede opplyser 6.8.25 i klagen til bank S at banken burde reagert da sikrede overførte betydelige beløp i strid med sitt tidligere transaksjonsmønster over svært kort tid, herunder overføringer til

bank R 26.5.25 på kr 66 000 og 30.5.25 på kr 130 000. I sikredes klage av 31.7.25 til bank S er det bl.a. anført at banken brøt sin aktivitetsplikt fordi den «også innvilget et lån til T... stort kr 100 000,-, som også har blitt overført via R... til den falske nettsiden».

Ifølge sikrede E's forklaringer har T tapt kr 540 000 etter at hun over en periode på ca. to måneder foretok flere overføringer for å investere i kryptovaluta. Det er ikke fremlagt opplysninger om T's kunnskap om slike investeringer, men det må regnes som alminnelig kjent at kryptovaluta innebærer høy risiko og store svingninger i verdiene. Flertallet mener dette ligger utenfor det som kan regnes som en passiv kapitalplassering. Det profesjonelle preget understrekes av at det dreide seg om flere og hyppige transaksjoner over en gitt periode, og at T tok opp forbrukerlån på kr 100 000 for å foreta investeringene. Det dreier seg derfor ikke om passiv plassering av kapital, men delvis om lånefinansiert investeringsvirksomhet. Nemnda viser også til «Advarsel om kryptoeiendeler til forbrukere» publisert fra Finanstilsynet 16.10.25, som understreker den særlige risikoen ved slike investeringer. Advarselen nevner bl.a. ekstreme prissvingninger og likviditetsrisiko, samt problemer med villedende informasjon og svindel. Både risikoen knyttet til plasseringene mht. verdisvingninger og svindel, det forhold at plasseringen var delvis lånefinansiert, størrelsen på beløpet og at det dreide seg om hyppige plasseringer i den aktuelle perioden tilsier etter flertallets oppfatning at disse investeringene må regnes som erverv.

Nemndas mindretall, Hege Sundby, bemerker:

Mindretallet har kommet til at foretaket er ansvarlig for utgifter til rettshjelp.

I motsetning til flertallet, mener mindretallet at tvisten mellom sikrede og foretaket ikke omfattes av unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes «yrke eller erverv».

Slik saken er opplyst for nemnda, mener mindretallet at en plassering av sparepenger fra en privatperson, som sikrede her, med et ønske om å plassere private oppsparte midler på en måte som ga størst mulig avkastning, ikke har et tilstrekkelig preg av næringsmessig forvaltning av kapital til at det kan anses å være en del av sikredes «erverv».

Forholdene rundt investeringen av kryptovalutaen er etter mindretallets syn ikke belyst på en slik måte at det kan legges til grunn at investeringene hadde et næringsmessig eller tilstrekkelig profesjonelt preg til å rammes av unntaket. På tross av beløpets størrelse og muligheten for høy avkastning med stor risiko, mener mindretallet at det ikke er sannsynliggjort at investeringene var noe mer enn en passiv plassering av kapital fra sikredes side med håp om en bedre avkastning på sparepengene. Det har senere vist seg at dette var en form for investeringssvindel som sikrede ble forledet inn i, og sikrede har tapt sine sparepenger. Dette er etter mindretallets syn med på å forsterke inntrykket at dette ikke hadde et profesjonelt preg fra sikredes side.

Mindretallet mener at tvisten som senere har oppstått, derfor ikke har sammenheng med sikredes «yrke eller erverv». Tvisten er, etter mindretallets oppfatning, dermed omfattet av sikredes rettshjelpdekning.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).